

הקריטריונים למחלוקת שאינה לשם שמים

עיון בפרשת השבוע על פי "התורה והמצוה" למלבי"ם

לעילוי נשמת
יומטוב בן אסתר אליאסי ז"ל
שרה בת חושה כחלון ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

כל הכפירים בוטחים, כל הסוסים גאים, הנמרים כולם עזים,
והנמלים כולם זרוזים.

7. ויקרא ב', י"ג
... על כל קרבן תקריב מלוח:

8. כלי יקר ויקרא ב', י"ג
ובל קרבן מנחתך במלח תמלה. ... מלח יש במבעו דבר והפכו
כי יש בו כח האש וההחמימות ותולדות המים עד שאמרו חכמי
הקבלה שהוא כנגד מדה"ד ומדת הרחמים, ע"כ נקרא ברית
אלהיך כי בהקרבה זו כורתים ברית עם ה' להשליטו על כל
ההפכים.

9. אורות עמ' קס"ט; אורות ישראל ח', ו'
רבווי הצביונים השונים, שמתחלקים בעמים רבים, כלולים
בישראל ביחד, ... מתוך כך הם עלולים יותר לפירודים
ומחלוקות פנימיים, ומתוך כך יכולים להיות לעולם עם
לבדד מבלי להתערב בין העמים, באין מחסור כל הנטיות
והכשרונות השונים, ... התורה כולה, שמכללת, ... את הכלל
כולו ואת כל פרטיו, היא התריס בפני הפירודים.

10. העמק דבר במדבר ט"ז, א'
יש להבין שר"ן איש היו באמת גדולי ישראל ככל פרט גם
ביראת ה'. והיה מניעת הכהונה שהוא גורם דקות ואהבת ה'
כאשר בוער בקרבם. לא לשם שררה וכבוד המדומה כי אם
להתקדש ולהשיג מעלה זו ע"י עבודה. וגם המה ידעו אשר דבר
ה' אמת כפי שמה. ואין להרהר אחריו ח". רק הרהרו בלבם
אחר רצון ה' ומסרו עצמם למסירת נפש ולמות על אהבת ה' כי
עזה כמות אהבה.

11. יצרות דבש ב', ח'
בזאת יודע, אי המחולקים ובעלי ריבות - זולת הדבר שחלקו בו
ומנגדים זה לזה - הם אוהבים גמורים בלב ונפש, זהו אות
שמחלוקתם לשם שמים, אבל אם אויבים ונוטרים שנאה זה לזה על
די מחלוקת, זהו שלא לשם שמים.

מועד, ... שהם רצו שהכהונה תנתן לנשיאי העדה הראוים לזה
כפי מעלתם לא שתנתן לשבט אחד כולו שייהי בידושה מבלי
הבט על מעלת הכהנים ושלמותם, ...
(ג) ויקהלו, ר"ל הנה לפי כל עדת קרח היו מתנגדים זל"ז,
שמחלוקת דתן ואבירם מתנגד לא לבד שלא תנתן הכהונה
הגדולה לקרח כי גם התנגדו לכל שבט לוי ועבודתם בכלל,
שלפי דעתם זה מגיע לשבט ראובן, והר"ן אנשים היו מתנגדים
לשניהם, כי רצו שתנתן הכהונה לנשיאי העדה או לבכורי
פטרי רחם, ואיך נקבעו יחד לכת אחת, אמר שנקהלזו בזה במה
שכלם היו חולקים על משה ועל אהרן, בזה היו למקהלה
אחת, הגם שבעקרי הדברים היו עתידים להיות ביניהם
מחלוקות גדולות וחלוקי דעות.

3. אבות ה', י"ז

כל מחלוקת שהיא לשם שמים, סופה להתקיים. ושאינה לשם
שמים, אין סופה להתקיים. איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים,
זו מחלוקת הלל ושמאי. ושאינה לשם שמים, זו מחלוקת קרח
וכל עדרו:

4. בראשית א', כ"ז

ויקרא אלהים את הארץ בעלמו בעלם אלהים ברא אתו וקר
ויקבנה ברא אתם:

5. העמק דבר בראשית א', כ"ז
בצלם אלהים. הטבע כולה נכלל בו.

6. רנ"ה ויזל ספר המידות ב', ב'-ג'

ב. דע כי נפש האדם כוללת כל כוחות מעשה בראשית, ומטעם זה
נקרא האדם עולם קטן.

ג. ... יש בה מדת הרחמים, ולעומתה מדת האכזריות. יש בה מדת
השמחה, ולעומתה מדת העצבון. יש בה מדת הנדיבות, ולעומתה
מדת הכילות. יש בה מדת הבטחון, ולעומתה מדת החולשה. יש
בה מדת הזריונות, ולעומתה מדת העצלה. וכן הוא ביתר כוחותיה,
כשתחפש תמצא שיש למול כל כח הפועל פעולות, כח הפוך
מנגדן, יפעל פעולות הפוכות ממנו. ... ע"ד משל הכפיר בוטה, אין
בו מדת הפחד. הנמר עז, אין בו מדת הבושת. הסוס גאה, ואין בו
מדת הענוה. הנמלה זריוה, אין בה מדת העצלה, וכן כולם. ולכן

1. במדבר ט"ז, א'-ג'

(א) ויקוזו קרוזו בן יצחק בן קהת בן לוי ודתן ואבירם בני
אליאב ואון בן פלט בני ראובן: (ב) ויקמו לפני משה ואנשים
מבני ישראל זמשים ומאחים נשיאי עדה קראי מועד אנשי
שב: (ג) ויקהלו על משה ועל אהרן ...

2. מלבי"ם במדבר ט"ז, א'-ג'

(א) ויקח קרח, ... והיה ראוי לאמר זו מחלוקת קרח ומשה,
כמ"ש זו מחלוקת הלל ושמאי, אולם חז"ל למדונו שמחלוקת
שהיא לש"ש, כל כת משני צדדי החולקים מתאחדת בעצמה
כי כלם מתכוונים לתכלית אחת לש"ש, אולם מחלוקת שאינה
לש"ש רק מפני אהבת הכבוד ואהבת עצמו, אז יש מחלוקת
ונגוד גם בין האנשים שהתאחדו לעמוד בצד אחד, כי כל אחד
מן היחידים מכוי תועלת עצמו ומתנגד לכונת חברו שהוא
ג"כ מכוי תועלת עצמו, כענין שהי מחלוקת גם בין קרח
ועדתו, כי כל אחד מהעדה הרעה הזאת התכוין כוונה אחרת
מתנגדת לזולתו, שהנה קרח רצה בכהונה גדולה שמ"ש
שהתקנא על נשיאותו של אליעזר פי" שזה עורר אותו לחלוק
על משה אבל אחר שנכנס בריב הי מחלוקתו על כהונת
אהרן, שלדעתו אחר שעמרם שהוא הבכור לקחת נטל חלקו
במה שמשה היה מלך ראוי שהכהונה הגדולה תנתן לבן יצחק
שהוא בן השני לקהת, אמנם מחלוקת דתן ואבירם ואון בן
פלט, היה ענין אחר שהם התלוננו על שנטלה הבכורה
מראובן, שלפי מה שהיה ראובן הבכור ראוי שתצא ממנו
המלוכה והכהונה כמ"ש ראובן בכורי אתה יתר שאת ויתר עז
ששאת הוא הכהונה ועזו הוא המלוכה, והתלוננו על שנתנה
הכהונה ועבודת ה' לשבט לוי והמלוכה והקדימה בדגלים
ליהודה וגם על שנתנה הבכורה ליוסף, וז"ש ויקח קרח [קחה
זו היינו קחת דברים וטענות כמו קחו עמכם דברים] שקרח
לקח לו טענות למחלוקתו מה שהוא בן יצחק בן קהת בן לוי,
שאחר שיצחק הוא בן השני לקהת מגיע לו הכהונה הגדולה,
ודתן ואבירם בני אליאב ואון בן פלט הם לקחו טענות אל
מחלוקתם מפני שהם בני ראובן, שחשבו שהכהונה והלויה
מגיע לשבט ראובן שהוא הבכור ליעקב ...

(ב) ויקמו לפני משה ואנשים מב"י חמשים ומאתים, ומה לקחו
הם לטענות בריב הזה, הם טענו שהם נשיאי עדה קריאי